

SVERIGES LANDSKAP

Förord

Efter att ha skrivit några musikaler fick jag med tiden en vilja att bearbeta en del av sångerna till orgelstycken. När jag började arrangera dem, märkte jag hur mina tankar gick till olika landsdelar. Så föddes idén att ge ut en orgelsamling med musikstycken skrivna till varje landskap i Sverige.

Några av styckena är bearbetade musikalsånger, medan andra är skrivna direkt för orgel. Oavsett vilket, har alla kompositioner fått dubbla titlar, där den ena har en koppling till ett bibelord (se Svenska Folkbibelns översättning, www.folkbibeln.org).

När det står I respektive II i noterna rekommenderas spel på en starkare respektive svagare registrerad manual.

Mats Hylander

TRIUMFEN PÅ KORSET (*Kol 2:15*) – *En hälsning till Sverige*..... 10

En gång såg jag en prisutdelning där tre nordiska flaggor höjdes mot skyn. Mina tankar gick till Golgata: tre kors, varav det mittersta nådde högst. Den kristna symbolen framför andra – korset – är också det som ger karaktär åt vår flagga.

Tiderna förändras, men vissa saker består: Stycket till Sverige har flera melodier invävda i sig, men huvudtemat finns där hela tiden – i klanger som drar åt nationalromantik.

DET GUDAGIVNA FRÖET (*Matt 13:31–32*) – *En hälsning till Blekinge*..... 14

I Blekinge spelade jag orgel för första gången, hos min mormor i Ronneby. Trots ålderskillnaden gick vi kantorsutbildning relativt samtidigt. Hon tog examen då hon var nära 60 år. Jag började min musikutbildning strax efter jag fyllt 16, samma år som hon och morfar flyttade från Blekinge.

Från sommarsoliga Blekinge, »Sveriges trädgård«, har jag många fina barndomsminnen. Jag ville därför gestalta det lilla landskapet i en ljus – och kort – komposition. Melodistrofen ingår i musikalen Fröet som skulle gro – Guds rike börjar som ett litet frö.

HERREN ÄR EN EVIG KLIPPA (*Luk 6:46–49, Jes 26:4*) – *En hälsning till Bohuslän* ... 16

Inför att min storebror Björn skulle gifta sig med sin Karin spelade jag olika bröllopsmarscher för dem. Det var nära att de valt Birkalåten som ingångsmusik, men så kom frågan: »Tänk om du ville skriva ett eget stycke åt oss?» Jag antog utmaningen. Det blev min första orgelkomposition och jag lät den influeras av Birkalåten.

Eftersom bröllopet ägde rum i Ljungskile får stycket bli en hälsning till Bohuslän, landskapet med de fina klippstränderna. Rytmen i ackompanjemangent kan tolkas som vågor som slår emot land. Jesus uppmanar oss att bygga vårt liv på en stadig grund, på Honom som är en klippa.

JESUS TALAR TILL OSS (*Matt 10:20*) – *En hälsning till Dalarna* 20

Dalarna känns som det mest »ursvenska« man kan tänka sig. Många utländska turister åker gärna till just Dalarna då de vill uppleva Sverige. Min första melodi, som jag minns att jag var stolt över, är temat till detta stycke. Det kändes naturligt att låta denna min ur-melodi, med influenser från folksmusik, bli en hälsning till Dalarna. Titeln kommer sig av att min lillebror Nils hittade på en text till melodin.

DU ÄR VÄRDEFULL (1 Sam 26:24) – *En hälsning till Dalsland* 23

Dalsland associerar jag till orörda skogar och ett »Sverige i miniatyr«. Men här finns inga stora städer och landskapet ligger litet avsides. Melodin finns med i en sång i musikalen Människovärdet, som handlar om att vi i Guds ögon är värdefulla. Det kanske är de små som behöver höra det allra mest.

DU ÄR MITT BESKYDD (5 Mos 1:25 Ps 32:7) – *En hälsning till Gotland* 26

»Gott land« – nämns ofta i Gamla testamentet, med syftning på Israel. Det judiska folket är ett eget folkslag, har en rik historia och ett speciellt Gudsförhållande. Jag tycker det finns vissa likheter med Sveriges största ö: Gotland är som ett eget litet land, med en rik historia – och här finns många kyrkor.

Jag tänkte först komponera ett stycke i form av ett rondo, för att anspela på ringmuren runt Visby. Nu blev det inte ett äkta rondo; jag tyckte det blev finare att låta stycket ta en annan vändning. Men kanske passar det ännu bättre – ringmuren är inte heller riktigt hel.

KOM HERRE JESUS (Upp 22:20) – *En hälsning till Gästrikland* 30

Min pappa var duktig på att tillaga fisk. I efterhand har jag undrat om det hade att göra med hans uppväxt. Hans mammas släkt var bosatt i Gästrikland och han föddes i Gävle. Jag förknippar Gästrikland med en rik fiskartradition och många fiskekapell.

Det här stycket skrev jag till min pappas begravning. Det fick senare också en text och ingår i en musikal som fått det otäcka namnet Syndafallets förbannelser. Sången handlar om hur Gud ska göra oss friska. Frisk är bara en bokstav från fisk – som är en symbol för kyrkan.

JAG VILL VANDRA I DINA FOTSPÅR (1 Pet 2:21) – *En hälsning till Halland* 34

Under min uppväxt tillbringade jag somrarna i landskapet Halland och den lilla orten Skummeslöv, där Sveriges längsta sandstrand finns. Stycket är en bearbetning av en sång som ingår i musikalen Människovärdet: Jag vill vandra i dina fotspår – och fotspår brukar synas bra i sanden.

FÖR DIN SKULL (Jes 53:7, Luk 15:4-7) – *En hälsning till Hälsingland* 38

Inför att jag och min fru skulle flytta till Hudiksvall sa någon: »Den som en gång har flyttat till Hälsingland flyttar aldrig därifrån« – och det verkar stämma. I detta landskap växer nu våra barn upp – Mindra, Arion, Matteus, Elinne och Junias.

Förhoppningsvis kan man i denna komposition höra lite av tonspråket – folkmusiken – som är starkt rotad i detta landskap. Spelmanstämmorna i trakten brukar vara riktiga folkfester. Melodin har en text och ingår i musikalen Djurgården. Där har jag sammanfört berättelsen om det förlorade fåret med Jesus, lammet, som offrade sig för din och min skull.

LÄNGTAN TILL MITT HEM (Luk 15:11-32) – *En hälsning till Härjedalen – Jämtland* ... 41

Jag kan fascineras av båda dessa landskap: Härjedalen ger skäl för namnet glesbygd, och ändå är landskapet så utåtriktat med sin vinterturism. Jämtland förknippar jag med en positiv patriotism, ingenstans verkar man vara mera stolt över sitt eget landskap. Mina tankar går också till min mamma Eva, som föddes i Mattmar.

Eftersom Härjedalen är så litet befolkningsmässigt får det ibland höra samman med Jämtland. Detta inspirerade mig att skriva en speciell komposition. Styckena till dessa landskap går att spela var för sig – eller tillsammans – på följande vis:

LÄNGTAN – *En hälsning till Härjedalen*

Förspel: spela takt 9-16, men utelämna melodin
Spela takt 1-16 triospel
Mellanspel: spela takt 9-16, men utelämna melodin
Spela takt 1-16 triospel, melodin en oktav upp
Efterspel: spela takt 9-16, men utelämna melodin

TILL MITT HEM – *En hälsning till Jämtland*

Spela stycket manualiter (utelämna pedalen) takterna 17-65

LÄNGTAN TILL MITT HEM – *En hälsning till Härjedalen och Jämtland*

Spela hela stycket.

Melodin till Härjedalens stycke hämtade jag från musikalen Vilse på villoväg, som bygger på berättelsen om den förlorade sonen. Den jämtländska melodin får anspea på återseendets glädje.

MED SITT MÄKTIGA ORD (*Heb 1:3*) – *En hälsning till Lappland* 44

Lappland är storslaget. Fjällen, vidderna och midnattssolen gjorde att jag ville komponera något pampigt, men ändå lugnt, som hälsning till Sveriges största landskap.

PÅSKMORGON (*Joh 20:1-18*) – *En hälsning till Medelpad* 46

Det här var det svåraste stycket att komponera. Landskapet där Sveriges geografiska mittpunkt ligger har det mesta, utom en tydlig särprägel. Men även om det finns mycket i Medelpad så ser jag ett tydligt centrum: stenstaden Sundsvall och industriorten Timrå, som nästan vuxit samman. Därför lät jag musikstycket ta vändningar åt olika håll, men ändå återkomma till ett tydligt huvudtema.

Under komponerandet gick mina tankar ofta till påskdagens morgon. I kristen tro är mittens, själva centrum, påskens budskap: Jesus har uppstått.

VIT SOM SNÖ (*Jes 1:18*) – *En hälsning till Norrbotten* 50

Samma kväll som jag komponerade melodin till detta stycke dog min morfar. Efteråt arrangerade jag melodin för orgel och spelade den på hans begravning.

Morfar var mycket godhjärtad och förlåtande. Han arbetade länge som kyrkoherde i vinterkalla Boden. Jag lät därför stycket bli en hälsning till Norrbotten, med en titel inspirerad av en känd Bibelvers om förlåtelse. Självt har jag bott i Piteå och trivdes utmärkt där under mina fyra år vid musikhögskolan.

I VÅRA HJÄRTAN (*Rom 5:5*) – *En hälsning till Närke* 53

Närke kallas ibland för Sveriges hjärta, med anledning av att viktiga bil- och järnvägar går genom landskapet. Hjärtat är också en plats för kärlek. När min lillebror Nils bad mig skriva en bröllopsmarsch till honom och Hanna-Rita komponerade jag detta stycke. De gifte sig i *Norge*, men sen bytte jag ut två bokstäver och lät det bli en hälsning till Närke. Men i och med namnändringen bearbetade jag också stycket en aning. Kanske kan lyssnaren höra dunket från rälsskarvarna ...

I ÖDMJUKHET (1 Pet 5:5) – En hälsning till Skåne. 58

Från musikalen Ursäkterna hämtade jag denna sångstrof, som handlar om att ödmjukhet är en viktig beståndsdel i relationer. Och relationsbyggen är något som passar in på Skåne. Vårt sydligaste landskap är inte bara en folkrik del av vårt land, det är också Sveriges språngbräda ut mot kontinenten. Jag ville ge kompositionen en viss internationell prägel och lät mollmelodin röra sig kring en dursubdominant – ett tonspråk som bland annat kan återfinnas i franska folkmelodier.

Det är nordvästra Skåne jag känner till bäst, efter flera somrar i området, och här finns mycket att se. Särskilt trakten där filmen Kullamannen spelades in upplever jag som både spännande och mystisk. . .

VANDRA I LJUSET (1 Joh 1:7) – En hälsning till Småland 62

Jag associerar Småland med företagsamma människor som får saker gjort. I ett historiskt perspektiv tänker jag på »utvandrarerna«; människor med en dröm om en ljus framtid. Jag ville att Smålandsstycket skulle ha en positiv ton, som envist vandrar vidare. Det är också så vi i Bibeln uppmanas att leva: Vandra i ljuset.

MED SINA LÄRJUNGAR (Matt 28:18–20, Joh 6:3) – En hälsning till Södermanland 65

Det här stycket ingår i musikalen Uppståndelsen och handlar om de första lärjungarna. I Sverige var Södermanland en landsdel som, i Ansgars efterföljd, kristnades tidigt. Nu som då är området en central del av vårt land. Här finns flera vackra städer och det mesta i naturväg: fält, skogar, berg, djupa vikar och skärgård.

Sveriges folktätaste landskap fick orgelsamlingens längsta stycke, med många täta omslag i melodin.

TILL DIN ÄRA (Jak 1:17, Heb 13:21) – En hälsning till Uppland 68

När det här stycket 'kom till mig' associerade jag direkt till Uppland. Det pampiga passade bra till denna anrika trakt, som ibland kallas för slottens, herresätenas och fornlämningarnas landskap. Ändå tänkte jag mig det lättspelat och lättillgängligt – det är inte svårt att ta sig till Uppland.

Jag har också låtit kompositionen vara Ouvertyr till musikalen Ursäkterna. Där får stycket anslå musikals grundbudskap: Gud ska ha äran för sin skapelse.

GUD SÖKER OSS (Matt 13:44) – En hälsning till Värmland 70

Jag tycker värmländskan är Sveriges härligaste dialekt, och tänkte att de glada tongångarna skulle få höras i kompositionen. Men jag misslyckades – även om huvudtemats två första toner påminner om hur en värmlänning uttalar »Värmland«. Istället blev det en bearbetning av en sång ur musikalen Meningen med livet, som handlar om en person som börjar ana att Gud söker honom.

Värmland är sagornas och de glittrande sjöarnas land. Det ligger lite avsides, men den som söker sig hit finner en skatt.

GUDS FANTASTISKA VÄRLD (Pred 3:11, Pred 2:6) – En hälsning till Västerbotten73

Jag växte upp i Holmsund och kallar mig gärna västerbottning. När jag skulle skriva ett stycke till mitt eget landskap valde jag att utgå från en av mina favoritmelodier. Sången handlar om Guds fantastiska värld och ingår i musikalen Meningen med livet.

När orgelkompositionen till Västerbotten växte fram såg jag framför mig stora tallskogar där älvens vatten virvlar fram på sin väg ut mot Bottenviken.

GLÄD ER I HERREN (*Ps 37:3-4, 5 Mos 10:18*) – *En hälsning till Västergötland* 77

Fundamentala mänskliga behov är mat och kläder. Det här landskapet är välförsett med detta. Västgötaslätten (jordbruk) och knallebygden (textilindustri) har fått bli till glädje också för övriga Sverige.

Den här kompositionen gick igenom många bearbetningar innan jag kände mig klar med den. Särskilt nöjd blev jag med slutet där jag försökte väva ihop några av de tematiska trådarna. Jag ville att Västergötlands stycke skulle låta både folkligt och pampigt.

FRID VARE MED ER (*Joh 20:26*) – *En hälsning till Västmanland*. 80

Många gruvor i Bergslagen har lagt ned, men nya industrier har tagit vid. I Västmanland verkar det finnas framtidstro. Jag gläds verkligen när något ledsamt får en positiv vändning. När Jesus dog såg det ut som det största nederlaget, men han uppstod och hälsade sina lärjungar med titelns ord. Musikstycket börjar i moll, söker nya höjdpunkter och slutar i dur.

LÅT MIG VARA I DIN NÄRHET (*Höga V 2:11-14*) – *En hälsning till Ångermanland*. 83

Det här är från början en sång som ingår i musikalen Kungen och blomsterflickan. Texten är en parafra ur *Höga Visan*, en bok full av kärlekslyrik. Jag håller Ångermanland för Sveriges vackraste landskap, mycket på grund av att *Höga Kusten* ligger här. Inför min orgelbearbetning ändrade jag melodin något. Den spänner nu över ett stort omfång – högt och lågt – precis som landskapet gör.

I Ångermanland gick jag kantorsutbildning (i Mellansel), fick mitt första arbete (i Nätra), men framför allt: här träffade jag mitt livs kärlek Anette (från Domsjö). Vi gifte oss i Själevad, som utsetts till Sveriges vackraste kyrka.

VILA I VINDEN (*Joh 3:8*) – *En hälsning till Öland* 86

Redan som liten fascinerades jag av Öland. Förutom bron var det formen på ön – så lång och så smal – som väckte mitt intresse. Jag tycker det passar att »solens och vindarnas ö« fick en komposition med fart och fläkt. Stycket är en bearbetning av en sång som ingår i musikalen Kluringar om pluringar. Sången handlar om att inte göra sig bekymmer. För att kunna det fullt ut tror jag vi behöver få del av Guds Ande – Gudsvinden.

HAN GER AV SIN RIKEDOM (*Rom 10:11-13*) – *En hälsning till Östergötland*. 89

Min personliga koppling med landskapet är genom min farfar som föddes i Norrköping och som också var kyrkoherde här en tid. Vi hade ett gemensamt sportintresse, och han hade sina sympatier i Östergötland.

En resa genom Östergötland längs Göta kanal, det är en lugn och vacker resa. Sista stycket i samlingen är därför ett av de mest stillsamma. Melodin är hämtad från en sång i musikalen Kluringar om pluringar. Musikalen berör Guds rike som inte är beroende av människors anseende eller pengar. Guds rike handlar om Jesus, och Han förväntas komma tillbaka vid tidens slut, från det väderstreck som gett namn åt detta landskap – öster.

En hälsning till Sverige
TRIUMFEN PÅ KORSET

Mats Hylander

♩ = 116

II

Solo

7

13

En hälsning till Blekinge
DET GUDAGIVNA FRÖET
Mats Hylander

$\text{♩} = 102$

I

II

11

En hälsning till Bohuslän

HERREN ÄR EN EVIG KLIPPA

Mats Hylander

$\text{♩} = 120$

ff I

II

6

11

En hälsning till Dalarna
JESUS TALAR TILL OSS

Mats Hylander

♩ = 110

Solo

II

II

8

14

II

En hälsning till Dalsland
DU ÄR VÄRDEFULL

Mats Hylander

♩ = 92

Solo

II

7

12

En hälsning till Gotland
DU ÄR MITT BESKYDD
Mats Hylander

$\text{♩} = 63$

6

10

En hälsning till Gästrikland
KOM HERRE JESUS

Mats Hylander

$\text{♩} = 104$

II *portato*

Solo

6

11

*En hälsning till Halland***JAG VILL VANDRA I DINA FOTSPÅR**

Mats Hylander

♩ = 94

Solo

6

11

En hälsning till Hälsingland
FÖR DIN SKULL
Mats Hylander

♩ = 136

Solo

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing rests for the first four measures and a solo melodic line starting in the fifth measure. The middle staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing rests for the first four measures and a piano accompaniment of chords starting in the fifth measure, marked with a 'II' fingering. The bottom staff is a bass clef with a 4/4 time signature, containing a continuous eighth-note bass line throughout the system.

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, starting at measure 6 with a melodic line. The middle staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing a piano accompaniment of chords with a 'II' fingering. The bottom staff is a bass clef with a 4/4 time signature, containing a continuous eighth-note bass line.

The third system of the musical score consists of three staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, starting at measure 11 with a melodic line. The middle staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing a piano accompaniment of chords with a 'II' fingering. The bottom staff is a bass clef with a 4/4 time signature, containing a continuous eighth-note bass line.

En hälsning till Härjedalen och Jämtland
LÄNGTAN TILL MITT HEM
Mats Hylander

♩ = 120

Manual & pedal

6

11

17 Manualiter

En hälsning till Lappland
MED SITT MÄKTIGA ORD

Mats Hylander

$\bullet = 106$
Manual & pedal

ff

7

13

19

En hälsning till Medelpad
PÅSKMORGON
Mats Hylander

♩ = 104

5

9

En hälsning till Norrbotten

VIT SOM SNÖ

Mats Hylander

♩ = 86

Solo

rit.

II

5

a tempo

9

En hälsning till Närke
I VÅRA HJÄRTAN
Mats Hylander

$\text{♩} = 120$

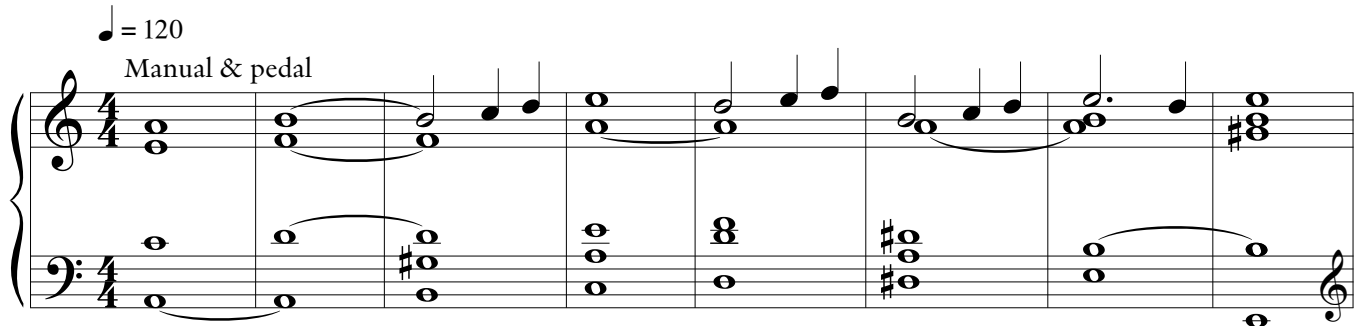
f

6

11

En hälsning till Skåne
I ÖDMJUKHET
Mats Hylander

$\text{♩} = 120$
Manual & pedal

9 Soloregistrering I

15

En hälsning till Småland
VANDRA I LJUSET
 Mats Hylander

♩. = 78

Solo

II

8

15

En hälsning till Södermanland
MED SINA LÄRLJUNGAR

Mats Hylander

♩ = 96

II

6 Solo

Vid repris: Oktavera
 melodin i takterna 6-30

11

En hälsning till Uppland
TILL DIN ÄRA
Mats Hylander

♩ = 82

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is the right hand in treble clef, the middle staff is the left hand in treble clef, and the bottom staff is the left hand in bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The music begins with a half note G4 in the right hand, followed by a quarter note F4, and then a series of eighth notes: G4, A4, Bb4, C5, D5, E5, F5, G5. The left hand accompaniment starts with a half note G3, followed by a half note F3, and then a series of quarter notes: G3, A3, Bb3, C4, D4, E4, F4, G4.

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is the right hand in treble clef, the middle staff is the left hand in treble clef, and the bottom staff is the left hand in bass clef. The music continues from the first system. The right hand has a half note G4, followed by a quarter note F4, and then a series of eighth notes: G4, A4, Bb4, C5, D5, E5, F5, G5. The left hand accompaniment starts with a half note G3, followed by a half note F3, and then a series of quarter notes: G3, A3, Bb3, C4, D4, E4, F4, G4.

The third system of the musical score consists of three staves. The top staff is the right hand in treble clef, the middle staff is the left hand in treble clef, and the bottom staff is the left hand in bass clef. The music continues from the second system. The right hand has a half note G4, followed by a quarter note F4, and then a series of eighth notes: G4, A4, Bb4, C5, D5, E5, F5, G5. The left hand accompaniment starts with a half note G3, followed by a half note F3, and then a series of quarter notes: G3, A3, Bb3, C4, D4, E4, F4, G4.

En hälsning till Värmland

GUD TALAR TILL OSS

Mats Hylander

$\text{♩} = 110$
Solomanual

Manual & pedal

6

11

16

En hälsning till Västerbotten

GUDS FANTASTISKA VÄRLD

Mats Hylander

♩ = 112

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is in treble clef with a 4/4 time signature. It begins with a whole rest, followed by a quarter rest, and then a series of eighth and quarter notes. A first fingering 'I' is indicated above the first eighth note. The middle staff is in bass clef with a 4/4 time signature, featuring a steady eighth-note accompaniment. A second fingering 'II' is indicated above the first eighth note. The bottom staff is in bass clef with a 4/4 time signature, containing a simple bass line of whole notes.

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff continues the melody from the first system. The middle staff continues the eighth-note accompaniment. The bottom staff continues the bass line with whole notes.

The third system of the musical score consists of three staves. The top staff continues the melody, with a change in time signature to 2/4 in the second measure and back to 4/4 in the third measure. A long slur covers the final two measures. The middle staff continues the accompaniment with the same time signature changes. The bottom staff continues the bass line with whole notes, also following the time signature changes.

En hälsning till Västergötland
GLÄD ER I HERREN
Mats Hylander

$\text{♩} = 80$

I **f**

6

ff

11

En hälsning till Västmanland
FRID VARE MED ER
Mats Hylander

$\text{♩} = 80$

5

6 Solo

11

12

17

En hälsning till Ångermanland
LÅT MIG VARA I DIN NÄRHET
 Mats Hylander

♩ = 88

Fine Solo

II

6

11

En hälsning till Öland
VILA I VINDEN
 Mats Hylander

♩. = 54 Vid repris: Oktavera
 melodin i takterna 1-8

5

9

1

En hälsning till Östergötland

HAN GER AV SIN RIKEDOM

Mats Hylander

♩ = 110

Solo

II

7

13